

■ Samen vormen wij een Familieschool

Een participatieve evaluatie naar de Familieschool in Utrecht

Lectoraat Jeugd in opdracht van

Auteurs

Dorine van Eijk
Hanske Douwenga

Datum

Oktober 2024

© Hogeschool Utrecht, 2024

Bronvermelding is verplicht. Verveelvoudigen voor eigen gebruik of intern gebruik is toegestaan.

COLOFON

Hoe bouwen we aan een samenleving waarin iedereen kan meedoen, tot zijn recht komt en zich veilig voelt? Hier doen de lectoraten praktijkgericht onderzoek van het Kenniscentrum Sociale Innovatie van Hogeschool Utrecht onderzoek naar, met en voor (aankomend) sociale professionals in het brede sociaal domein. Onze missie is om samen met partners uit praktijk, onderwijs en beleid bij te dragen aan 'beter samen leven' en het verkleinen van sociale ongelijkheid. Dit doen wij door praktijkgericht onderzoek, ontwikkeling en agendering van actuele maatschappelijke en sociale vraagstukken op het vlak van participatie, welzijn, zorg en ondersteuning, jeugdhulp, werk en inkomen, schuldenproblematiek, dak- en thuisloosheid, toegang tot recht, reclassering, sociale veiligheid, en deelname aan onderwijs, sport en cultuur.

Auteur(s)

Dorine van Eijk en Hanske Douwenga

Lector

Saskia Wijsbroek

Onderzoekers

Dorine van Eijk en Hanske Douwenga

Jaar van uitgave

2024

Contact en adres

Kenniscentrum Sociale Innovatie, Hogeschool Utrecht

Lectoraat Jeugd

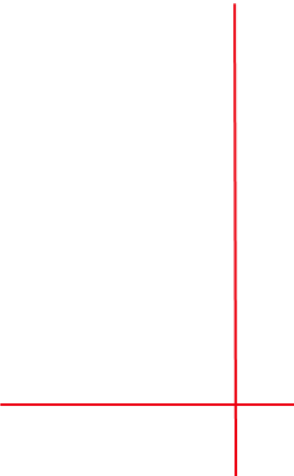
Postbus 85397, 3508 AJ Utrecht

Padualaan 101 – 3584 CS Utrecht

Telefoon secretariaat: 088 4819222

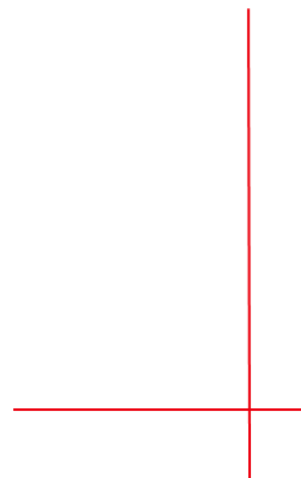
Email: socialeinnovatie@hu.nl

www.socialeinnovatie.hu.nl

Inhoudsopgave

VOORWOORD.....	1
SAMENVATTING	2
1. INLEIDING	3
1.1 PARTICIPERENDE SCHOLEN	3
1.2 BETROKKENHEID LECTORAAT JEUGD HU	4
1.3 LEESWIJZER.....	4
2. ERVARINGEN EN BEVINDINGEN IN DE PRAKTIJK VAN DE UTRECHTSE FAMILIESCHOOL	5
2.1 DE SCHAKEL.....	5
2.2 DE KLOPVAART.....	6
2.3 JOANNES DE XXIII	7
2.4 OPBRENGSTEN	8
3. THEORETISCHE ACHTERGRONDEN	9
3.1 HET CONCEPT FAMILIESCHOOL	9
3.2 GOEDE EDUCATIE EN PEDAGOGISCH PARTNERSCHAP	9
3.3 PEDAGOGISCHE BASIS	9
4. DE UTRECHTSE FAMILIESCHOOL: KERN, KRACHT EN WERKZAAMHEID.....	12
4.1 GEZAMENLIJKE VISIE EN KENMERKEN VAN DE UTRECHTSE FAMILIESCHOOL	12
4.2 DE UTRECHTSE FAMILIESCHOOL IN EEN NOTENDOP.....	14
4.3 WERKZAME INGREDIËNTEN	15
4.4 RANDVOORWAARDEN EN ONTWIKKELPUNTEN	15
5 VERDUURZAMEN VAN DE FAMILIESCHOOL IN UTRECHT	18
LITERATUUR.....	20
BIJLAGE: ACHTERGROND AMSTERDAMSE FAMILIESCHOOL	21

Voorwoord

Voor u ligt het verslag van de participatieve evaluatie van een pilot met het concept Familieschool in Utrecht. Deze pilot is gestart in 2021, geïnspireerd door de Amsterdamse Familieschool, die in 2019 startte. Voor de pilot in Utrecht meldden zich vier scholen waarvan drie scholen in de wijk Overvecht vanaf voorjaar 2021 actief mee hebben gedaan aan het actieonderzoek.

Met veel plezier hebben wij als participatieve praktijkonderzoekers vanuit het lectoraat Jeugd van de Hogeschool Utrecht de scholen gevolgd in hun ontwikkelingen en met hen meegedacht wanneer daar behoefte aan was. De drie betrokken scholen hebben ieder op eigen betrokken wijze vorm gegeven aan het concept Familieschool. We willen alle mensen die we in dit proces hebben ontmoet heel hartelijk danken voor hun openheid, betrokkenheid, energie en geloof in de Familieschool in Utrecht. Op de momenten dat we in contact waren op of met een school, voelden we ons onderdeel van de gemeenschap en zeer welkom. Ouders, schoolleiders, projectleiders in het onderwijs en de gemeente, ouderconsulent, ouderambassadeurs, beleidsmedewerkers van de gemeente Utrecht: DANK!

In dit verslag wordt een eerste balans opgemaakt van de Utrechtse Familieschool. Samen met alle betrokkenen hebben we ontdekt dat deze manier van samenwerken bijdraagt aan gemeenschapsvorming in en rond de school; gelijkwaardige verbindingen met ouders en ontwikkelingskansen van kinderen op de betrokken scholen zijn versterkt.

We wensen u veel plezier en inspiratie bij het lezen van het verslag.

Utrecht, september 2024

Dorine van Eijk en Hanske Douwenga

Samenvatting

Dit verslag betreft een weergave van de pilot "Familieschool" dat startte in 2021 met vier Utrechtse basisscholen en waar drie basisscholen van voorjaar 2022 tot zomer 2024 hebben deelgenomen aan het actieonderzoek. Doel van deze pilot was de samenwerking tussen scholen, ouders en samenwerkingspartners in de wijk te versterken om daarmee een stevige pedagogische basis te creëren. Een pedagogische basis bevordert kansengelijkheid en draagt bij aan de ontwikkeling en het welzijn van kinderen en gezinnen. De deur van de scholen is letterlijk meer open gaan staan voor ouders en gezinnen, waarmee een gevoel van verbinding en gezamenlijkheid tot stand is gekomen.

De drie scholen, betrokken bij het actieonderzoek, zijn ambassadeurs van de Utrechtse Familieschool geworden, ieder op hun eigen manier. In algemene zin zijn leefwerelden van de kinderen meer met elkaar verbonden en is 'het versterken van de pedagogische basis' goed tot zijn recht gekomen. Vanuit gezamenlijkheid wordt er op de scholen meer en op meerdere manieren met ouders samengewerkt. In de Utrechtse Familiescholen is gewerkt aan een veilige en ondersteunende omgeving voor kinderen en gezinnen; ouders weten sneller de weg naar de school te vinden voor hulp en ondersteuning aan hun gezin. De gemeenschappelijke kernwaarden van de Utrechtse Familieschool - zoals verbondenheid, gelijkwaardigheid en medemenselijkheid - hebben hieraan bijgedragen. Niet alleen kansengelijkheid van kinderen wordt vergroot, ook die van meerdere gezinsleden.

De gedeelde verhalen en dialogen in de participatieve evaluatie is duidelijk geworden, dat de Utrechtse Familieschool een belangrijke verbindende rol tussen verschillende betrokkenen rond een leerling en diens gezin vervult. Dit concept biedt kansen voor kinderen en gezinnen in Utrecht. Door de Familieschool verder te verduurzamen en uit te breiden, worden meer gezinnen en kinderen bereikt en hun kansen om deel te nemen aan de samenleving vergroot. Dit vraagt onder meer toekomstgericht beleid van de gemeente, zorgdragen voor randvoorwaarden als fysieke ontmoetingsruimte en budget, tijd en ruimte om samen te leren. Ten slotte is erkenning en aandacht voor diversiteit en eigenheid van de Familiescholen essentieel; de ene wijk of school is de andere niet en juist het samen vorm geven draagt bij aan gemeenschapsvorming, vertrouwen en verbinding.

1. Inleiding

Geïnspireerd door ervaringen met het concept Familieschool in Amsterdam initieerde de gemeente Utrecht een pilot Familieschool bij een aantal basisscholen in de wijk Overvecht. Een pilot om samenwerking tussen scholen, ouders en wijkorganisaties te versterken en zo de ontwikkeling en het welzijn van kinderen en gezinnen te bevorderen. Het sluit aan bij het in 2019 gestarte project 'Samen voor Overvecht', dat focust op prettig samenwerken en samenwonen waarbij de veerkracht van de bewoners wordt versterkt en iedereen mee kan doen (Utrecht.nl, 2019). De bedoeling van de gemeente Utrecht met deze pilot Familieschool is de pedagogische basis versterken en op die manier bijdragen aan het vergroten van kansengelijkheid voor kinderen en gezinnen in de wijk.

Er is gekozen voor een pilot waarin basisscholen ieder op eigen wijze ervaringen opdoen met de Familieschool, passend in en aansluitend op de eigen onderwijscontext. Een blauwdruk van het concept Familieschool is niet voor handen en wordt ook niet gezocht. De pilot is bedoeld om van elkaars ervaringen te leren. Het Lectoraat Jeugd van de Hogeschool Utrecht is gevraagd om ondersteuning aan de scholen te bieden wanneer daar behoefte aan was. Daarnaast is hen gevraagd gezamenlijke ervaringen van de pilot bij elkaar te brengen en op zoek te gaan naar werkzame ingrediënten.

In dit verslag worden opgedane ervaringen met de Familieschool in de wijk Overvecht gedeeld om zo bij te dragen aan verdere verduurzaming van dit concept in Utrecht.

1.1 Participerende scholen

Het actieonderzoek is bij de drie pilotscholen in 2021 gestart die geselecteerd zijn op basis van hun bereidheid om te participeren in dit project:

- OBO De Klopvaart (Openbaar basisschoolonderwijs)
- Joannes XXIII (Katholieke basisschool)
- CBS De Schakel (Christelijke basisschool)

Aanvankelijk zou nog een vierde basisschool deelnemen, maar deze school heeft vlak voor de start van het actieonderzoek een andere keuze gemaakt. Verschillende (kern)partners zijn door de drie participerende scholen betrokken bij de inkleuring van de Familieschool.

Bij OBO zou een 4^e locatie participeren, maar deze school niet betrokken in deze evaluatie. Inmiddels participeert Spoorzicht als FS.

1.2 Betrokkenheid Lectoraat Jeugd HU

Twee onderzoekers zijn vanuit het Lectoraat Jeugd van Hogeschool Utrecht vanaf de daadwerkelijke start - voorjaar 2022 – tot aan zomer 2024 betrokken geweest als ondersteunende procesbegeleiders en speelden een rol in het monitoren en evalueren van de Familieschool. De rol van ondersteunende procesbegeleiders is te omschrijven als: bij de ontwikkeling van de familieschool participeren op de scholen wanneer dat gewenst is. In samenwerking met deelnemende scholen is bekeken waar in het proces vragen en uitdagingen liggen. Daardoor blijven de betrokken scholen eigenaar van het proces en ontstaan passende en op maat gemaakte werkwijzen voor de uitdagingen per school. De participerende scholen hebben een projectleider voor de pilot Familieschool; De Klopvaart en Joannes XXIII vanaf het begin en op De Schakel duurde het even voordat er bemensing beschikbaar was. Iedere school maakt gebruik van een Plan van Aanpak voor de Familieschool en stelde dit steeds bij waar nodig. De projectleiders gaven ieder op een eigen en binnen de schoolcontext passende manier inkleuring aan de pilot.

De vraag die gedurende de pilot centraal heeft gestaan luidt:

Wat zijn bij de drie betrokken familiescholen de werkzame ingrediënten om de Utrechtse Familieschool als onderdeel van de pedagogische basis vorm te geven en hoe deze te versterken?

1.3 Leeswijzer

In paragraaf 2 worden de drie participerende basisscholen geportretteerd aan de hand van hun ervaringen met de familieschool; enkele concrete voorbeelden illustreren dit. De paragraaf wordt afgesloten met een samenvattend beeld van de opbrengsten van deze basisscholen samen.

In paragraaf 3 zijn theoretische achtergronden te lezen van: het concept familieschool, goede educatie en pedagogisch partnerschap, de pedagogische basis en een beknopte achtergrond van de Amsterdamse Familieschool.

In paragraaf 4 worden de kern, kracht en werkzaamheid van de Utrechtse Familieschool voor het voetlicht gebracht. Na een inleiding waarin wordt ingegaan op achtergronden en werkwijze van een participatieve evaluatie van de pilot Familieschool, komen de volgende onderwerpen aan bod: een gezamenlijke visie en kenmerken, een beschrijving van de Utrechtse Familieschool in een notendop, werkzame ingrediënten die vanuit de participatieve evaluatie naar voren zijn gekomen en tot slot van deze paragraaf randvoorwaarden en ontwikkelpunten.

Het verslag wordt in paragraaf 5 afgesloten met een drietal overwegingen en aanbevelingen voor de doorontwikkeling van de Utrechtse Familieschool. In deze paragraaf wordt tot slot ingegaan op de landelijke ontwikkelingen van brugfunctionarissen in het onderwijs in relatie tot de Familieschool.

In dit verslag worden de termen kind(eren) en leerling(en) naast elkaar gebruikt.

2. Ervaringen en bevindingen in de praktijk van de Utrechtse Familieschool

Ervaringen en bevindingen van de drie pilot scholen zijn middels interviews met de projectleiders en ouderconsulent/ouderambassadeurs op iedere school opgehaald. Op basis van deze gesprekken zijn portretten per school ontstaan die hierna worden weergegeven. De portretten worden afgewisseld met een aantal concrete ervaringen van verschillende scholen; deze zijn mede gebaseerd op evaluatiesessies van de projectleider van de gemeente met betrokken ketenpartners op twee van de drie scholen en willekeurig in de lopende tekst verwerkt.

Uit de procesbegeleiding en evaluatiesessies blijkt dat de drie scholen ieder een ander proces hebben doorgemaakt, waarbij de essentie van de Utrechtse Familieschool - het versterken van de pedagogische basis - centraal is blijven staan. Iedere school heeft zijn eigenheid die wordt vormgegeven door samenstelling van het team, de wijk waarin de school staat, de ouder- en leerlingenpopulatie en de verschillende samenwerkingspartners. Hieronder volgen werkzame ingrediënten per school waarbij de eigenheid en het proces in beeld worden gebracht. Afgesloten wordt met 'Opbrengsten', een samenvattende paragraaf met bevindingen vanuit de drie scholen.

2.1 De Schakel

'In vertrouwen en vanuit een pedagogisch hart buiten de lijntjes kleuren'

Vanuit de procesbegeleiding en gesprekken komt naar voren, dat bij De Schakel een sterk gevoel van gezamenlijke verantwoordelijkheid voor en met elkaar de voedingsbodem is voor het zijn van een Familieschool. Het vormen van een gemeenschap waarin ieder ertoe doet, gezien en gehoord wordt. Betrokkenen ervaren dat elkaar vertrouwen versterkt is door elkaar te ontmoeten. Dat vraagt dat de school met vaste en bekende gezichten werkt en de deur altijd open staat, dat iedereen bereid is om dat te doen wat in zijn/haar/hen mogelijkheden ligt. Leerkrachten en ouders zijn nu op een andere manier in contact met elkaar dan voor de pilot. Dat wat al wel in gang was gezet is nu meer geïntegreerd in de dagelijkse omgang en gang van zaken.

Een gezin met veel problemen verhuist binnen de wijk. Bij de koffieochtend blijkt dat het gezin gebrek heeft aan meubilair. Via de Familieschool wordt het gezin geholpen aan matrassen. Hierdoor is voor de ouder het vertrouwen toegenomen en de drempel om hulp te vragen verlaagd.

De schoolleider heeft een belangrijke rol gespeeld in deze gemeenschapsvorming. Daarnaast is het besef gegroeid dat 'alles dat er in het leven van een kind buiten het klaslokaal plaatsvindt' van

Er is nu een groep betrokken ouders die wekelijks samenkomen, cursussen volgen en samen plezier hebben

invloed is in het klaslokaal. Dit vraagt van de teamleden om sensitief les te geven. De relatie met het kind staat centraal. En het werken vanuit je hart voor deze kinderen met al hun talenten.

2.2 De Klopvaart

'Verbondenheid van leefwerelden & samen verantwoordelijk zijn'

Gaandeweg de procesbegeleiding en gesprekken met betrokkenen van de Klopvaart komt naar voren dat bij leerkrachten een vergroot besef is ontstaan dat kennis over de leefwerelden van een kind van invloed is op het gedrag van een kind in de klas'. Hieraan heeft het uitbreiden en vergroten van (praktijk)kennis en kunde van leerkrachten bijgedragen, bijvoorbeeld over gedrag van ouders. Dit helpt leerkrachten om perspectieven te verbreden en beter aan te sluiten bij de behoeften van kinderen en hun ouders. Door hiermee als team binnen de school te oefenen en uitproberen, is er meer aandacht gekomen voor het contact met ouders en het luisteren naar hun verhaal.

Tijdens het proces bij De Klopvaart is gebleken, dat wil een Familieschool werken, er duidelijke afspraken met de verschillende partners binnen en buiten de school gemaakt moeten worden. Helder hebben wie waarvoor is, is een voorwaarde gebleken om het concept uit te kunnen rollen.

Leerkrachten hebben op eigen verzoek een training gevolgd om beter aan te sluiten bij - en samen te werken met ouders. Ze merken dat ze steeds beter in gesprek kunnen gaan met ouders en hen (eerder) kunnen doorverwijzen naar de ouderconsulent op school.

Bij De Klopvaart heeft de ouderconsulent een grote rol gespeeld in het verbinden en het faciliteren van de ontmoetingen tussen onderwijspersoneel en andere betrokkenen. Een gevoel van gezamenlijk verantwoordelijk zijn is versterkt en onderlinge verbindingen tussen betrokkenen binnen en rond de school is gegroeid. Iedereen draagt een steentje bij en maakt zich verantwoordelijk.

2.3 Joannes de XXIII

'Faciliteren van de verlengde huiskamer door en voor ouders'

Gedurende de procesbegeleiding en de gesprekken met betrokkenen van De Joannes XXIII blijkt dat elkaar ontmoeten de afgelopen tijd centraal heeft gestaan. Door inzet van een betrokken procesbegeleider is bij ouders, onderwijspersoneel en (kern)partners een gevoel van betrokkenheid gegroeid. De projectleider heeft vele gesprekken gevoerd en uitkomsten in beeld gebracht en gedeeld. Ideeën en suggesties voor activiteiten zijn opgepakt en uitgetoetst, waarbij de rol van de ouderambassadeur van grote waarde was. Contact maken, in gesprek gaan, luisteren, suggesties oppakken en faciliteren, onderzoeken of iets wel mogelijk is al lijkt het aanvankelijk niet zo te zijn – dat alles heeft bijgedragen aan de Familieschool zoals die er nu uit ziet. Tijdens koffie-

Tijdens de koffieochtenden gaan (voornamelijk) moeders in gesprek over diverse onderwerpen die hen raken. Ze geven elkaar tips en ondersteunen elkaar. Zo ontstaat er samenhang en een netwerk.

De ouderambassadeur van de Familieschool benadert een ouder die vaak alleen staat op het plein. Ze nodigt haar uit een keer koffie te komen drinken bij de inloop. Deze ouder blijkt in afwachting te zijn van haar verblijfsvergunning. Ze is in contact gekomen met het buurtteam voor hulp. En via het Servicepunt heeft ze contact gekregen met de wijkvoorzitter van de Werkwinkel; inmiddels is ze daar in gesprek over haar mogelijkheden voor werk. Binnen de Familieschool wordt samen gezocht naar een oplossing voor de opvang van haar kinderen als ze gaat werken.

ochtenden, bijeenkomsten en samen zijn hebben ouders ervaren dat ze versterkt zijn in hun ouderschap en dat school een plek kan zijn waar je met (opvoed)vragen terecht kan.

Gebleken is dat goede afspraken over budgetten én een goede jaarplanning van wezenlijk belang zijn om de betrokkenheid met ouders te organiseren en faciliteren. Ook onderwijspersoneel moeten gefaciliteerd worden om ouders en andere (kern)partners te ontmoeten, dan pas creëer je een gedeelde pedagogische basis.

2.4 Opbrengsten

Samenvattend blijkt dat er binnen de drie verschillende Familiescholen een versterking van de pedagogische basis is ontstaan en gegroeid. Zo stappen ouders **eerder en makkelijker met vragen, ideeën en problemen naar de Familieschool** en biedt de Familieschool mogelijkheden om vanuit gezamenlijkheid een vervolg te zoeken. Daarnaast geven de scholen aan dat ze een beter beeld hebben gekregen van de verschillende **leefwerelden van de leerlingen** waarbij een goede samenwerking met verschillende partners als de Werkwinkel, het Buurtteam Jeugd en Gezin, en Stichting Al Amal van groot belang is. Door aandacht te besteden aan de verschillende leefwerelden van kinderen en te onderkennen dat de thuissituatie van invloed is op het **welbevinden en daarmee op de leer- en ontwikkelingsmogelijkheden van het kind in de klas**, wordt er in de Familiescholen vanuit een breder perspectief naar de leerling gekeken. Een Familieschool ontfermt zich over haar leerlingen en de omstandigheden waarin zij opgroeien. Ieder van de drie pilotscholen heeft **zich ontwikkeld tot gemeenschap**; de gemeenschapszin is gegroeid. Het investeren in contacten met ouders en kinderen, het laagdrempelig faciliteren van contacten tussen ouders, het samen realiseren van concrete hulp en ondersteuning en het in contact brengen met instanties die hulp kunnen bieden, haalt ouders en gezinnen uit hun isolement. En ook dat verruimt weer mogelijkheden en ontlast ouders en hun gezinnen. Praktijkgerichte bijscholing en het opdoen van (praktijk)kennis binnen schoolteams draagt hier in positieve zin aan bij.

3. Theoretische achtergronden

3.1 Het concept Familieschool

Een Familieschool benadert onderwijs als een partnerschap tussen school en de leefwerelden van de leerling, met een focus op het gezin. Daarbij wordt een gedeelde verantwoordelijkheid voor opvoeding en onderwijs erkend. Door ouderbetrokkenheid te bevorderen en gezinsbehoeften te ondersteunen, probeert een Familieschool een pedagogische omgeving te creëren waarin alle gezinnen zich welkom voelen en waar kinderen optimaal kunnen gedijen. Uit onderzoek (Vaessen et al., 2023) naar de Amsterdamse Familieschool blijkt dat het inzetten van het concept Familieschool bijdraagt aan:

- een sterkere pedagogische basis in de wijk;
- meer verbinding tussen verschillende leefwerelden;
- het elkaar eerder en beter weten te vinden tussen ouders en school;
- verbeteren van leerprestaties van leerlingen;
- vergroten van het welbevinden van leerlingen;
- eerder aan de bel trekken door ouders wanneer ze vastlopen in opvoeding.

3.2 Goede educatie en pedagogisch partnerschap

De gemeente Utrecht zet zich, onder andere in het basisonderwijs, in om alle kinderen in de stad gelijke kansen en mogelijkheden te bieden. De basisschool is de plek waar verschillende leefwerelden bij elkaar komen wat bijdraagt aan het vergroten van kansengelijkheid. als plek voor kinderen en hun ouders als hun ouders ontstaat een basis waar de verschillende leefwerelden van kinderen samenkomen (Utrechts Kwaliteitskader, 2023). De school dus als basis voor educatie en ontwikkeling waar betrokkenheid van ouders wordt gefaciliteerd. De gemeente Utrecht heeft in het kader van De Regio Deal Vitale Wijken via de wijkaanpak Samen voor Overvecht (www.utrecht.nl) in 2022 budget beschikbaar gesteld om op vier Utrechtse basisscholen in de wijk Overvecht een pilot te starten met het concept Familieschool. In het Utrechts kwaliteitskader voor Educatie jonge kind (2023) is beschreven dat goede educatie ontstaat als ouders en leerkrachten gelijkwaardig samenwerken in het belang van het kind. Daarbij gaat het niet alleen om betrokkenheid bij de voortgang van het onderwijs van het kind, maar ook om betrokkenheid van ouders bij de school en vice versa. Daarmee gaan school en ouders een pedagogisch partnerschap aan waarbij gelijkwaardige samenwerking en afstemming rondom het zo kansrijk mogelijk opgroeien van de leerlingen centraal staat

3.3 Pedagogische basis

Om een goede start in het leven te kunnen maken is een stevige pedagogische basis van belang. Hoe sterker die basis, hoe beter, sneller en duurzamer uitdagingen die bij opgroeien en opvoeden

kunnen horen, opgemerkt en opgepakt kunnen worden. Een pedagogische basis kenmerkt zich door de volgende twee begrippen (Hoex, Vlaardingerbroek, Balledux, Speetjens & Vink, 2022):

1. *Pedagogische sociale relaties tussen ouders en kinderen, formele en informele medeopvoeders, die reageren, reflecteren en anticiperen op de ontwikkelbehoefte en opvoedrelatie van kinderen en jongeren, ouders en opvoeders.*
2. *Pedagogische leefomgevingen, zowel fysiek als online, bestaande uit voorzieningen, diensten en plekken waar ouders, opvoeders, kinderen en jongeren gebruik van maken*

In de afgelopen 20 jaar zien we echter dat het aantal hulpvragen rondom opvoeden en jeugdhulp enorm is toegenomen. De pedagogische basis lijkt, ondanks vele inspanningen vanuit wet- en regelgeving, onvoldoende tot stand te komen. Vanuit onderzoek zijn hier verschillende verklaringen gevonden, waaronder de verdere individualisering van opvoeden. Opvoeden is meer en meer een aangelegenheid van ouders alleen geworden en iets is dat binnen de muren van het eigen huis plaatsvindt. Ouders spannen zich in om hun kinderen zo optimaal mogelijk te laten ontwikkelen (Vanobberghen, 2021). Maar opvoeden is een complex en kwetsbaar proces waar vele factoren een rol spelen en waar juist een goede pedagogische basis een grote, ondersteunende factor kan spelen.

In wetgeving en beleidsvorming zijn meerdere hervormingen doorgevoerd om de toegenomen hulpvragen te reduceren, maar tot op heden blijven deze onverminderd hoog. Met het huidige stelsel en de daarbij horende beperkte financiële ruimte creëren we, op zijn minst gezegd, onvoldoende ruimte om meer en integraal samen te werken rondom het die pedagogische basis (VNG, 2022; NJI.nl). Het versterken van die pedagogische basis komt dus maar moeilijk tot stand, ondanks vele inspanningen. Volgens de Winter (2024) is het versterken van netwerken en gemeenschappen rondom de kinderen een groot pedagogisch belang. Het creëren van een gedeelde verantwoordelijkheid voor het opgroeien van kinderen is niet langer meer enkel iets van ouders alleen, dit is ook de verantwoordelijkheid van school. Kesselring en Wijsbroek (2022) benadrukken de gezamenlijke inzet van medeopvoeders en opvoeders voor het grootbrengen van jeugdigen. Daarmee wordt de pedagogische basis waarin een samenleving bijdraagt aan opgroeien, opvoeden en de ontwikkeling van kinderen, versterkt. School speelt een grote rol in het opbouwen van die pedagogische basis en Biesta (2018) beschrijft in die zin de socialisatiefunctie van het onderwijs. In de breedste zin wil dit zeggen dat normen en waarden, waaronder die vanuit het gezin, ook in school worden gebracht; school wordt gezien als onderdeel van de samenleving en draagt bij aan het wegwijzen maken van leerlingen in de wereld. Niet alleen ouders maar ook de school heeft een pedagogische opdracht en daarmee worden ouders en de school partners; dit wordt ook wel educatief, pedagogisch partnerschap of ouderbetrokkenheid genoemd. Voor de helderheid kiezen we in deze rapportage voor de term educatief partnerschap. Onder educatief partnerschap wordt bedoeld dat communicatie tussen ouders en school verder gaat dan enkel uitwisselen over leerontwikkeling van kinderen op school. Het gaat daarbij veel meer over het erkennen van een gezamenlijke verantwoordelijkheid in het bevorderen van een zo optimaal mogelijke ontwikkeling van leerlingen door een kansrijke leeromgeving te creëren (Schotpoort, 2023). In de afgelopen jaren is een beweging te zien waarin scholen steeds meer aandacht besteden aan educatief partnerschap en is er meer oog voor de thuissituatie van leerlingen en wat de invloed daarvan is in de klas. Een Amsterdams voorbeeld daarvan is het willen vergroten van kansengelijkheid in combinatie met het bestrijden van armoede, waaruit de Amsterdamse Familie School is ontstaan (Vaessen et al., 2023). In 2019 is deze Amsterdamse Familie School gestart waarbij het versterken van de relatie tussen thuis, school, buurt en vrijetijdsbesteding van de jeugdige centraal staat (zie bijlage 1).

De Hervormingsagenda Jeugd van de VNG stelt dat de gemeenten een belangrijke rol spelen in het versterken van die pedagogische basis door informele en formele netwerken met elkaar te verbinden: mensen zien dan meer naar elkaar om, weten elkaar sneller te vinden en het wordt mogelijk om eerder in te grijpen als het mis lijkt te gaan. Gemeenten erkennen dit steeds meer. School, de plek waar kinderen iedere doordeweekse dag zijn, is een mooie plek om die sociaal pedagogische basis te versterken.

4. De Utrechtse Familieschool: kern, kracht en werkzaamheid

Deze paragraaf geeft de opbrengsten van de participatieve evaluatie van de pilot Familieschool in Utrecht weer. De onderzoekers van het lectoraat hebben gekozen voor een participatief waarderend perspectief; niet zozeer meten om te weten, maar mét betrokkenen samen op zoek gaan naar merkbaarheid. Hoe en waaraan merken betrokkenen dat de Familieschool werkzaam is en wordt? Welke betekenis heeft het concept Familieschool in Utrecht voor hen? Welke dilemma's en kenmerken ervaren zij bij 'het zijn van Familieschool'? Met betrokkenen worden zowel medewerkers van de scholen, ouders /opvoeders als medewerkers van de gemeente Utrecht bedoeld. De onderzoekers hebben gebruik gemaakt van enkele principes van participatief actieonderzoek (Van Lieshout, Jacobs & Cardiff, 2021), waaronder gezamenlijk op zoek gaan naar betekenisverlening tijdens een focusgroep bijeenkomst. Aan deze focusgroep namen deel: een ouderambassadeur, een ouderconsulent, projectleiders van de pilot op de scholen, een schoolleider, de projectleider van de gemeente, beleidsmedewerkers van de gemeente Utrecht en beide onderzoekers.

Tijdens de bijeenkomst zijn, vanuit het gedachtegoed van responsieve evaluatie (Abma, 2006) verhalen en gezamenlijke ervaringen bij elkaar gebracht. Op dialogische wijze is op zoek gegaan naar werkzame ingrediënten, randvoorwaarden en ontwikkelpunten voor de Familieschool in Utrecht. De onderzoekers deelden hun ervaringen en bevindingen, vroegen om aanvullingen en betrokkenen hebben gezamenlijk geanalyseerd met behulp van verschillende participatieve werkvormen om dit gezamenlijke proces te ondersteunen. Werkende weg heeft zo een verrijking plaatsgevonden van het concept Familieschool in Utrecht. De volgende paragrafen geven een weerslag van de bevindingen die samen een beeld schetsen van de kern, kracht en werkzaamheid van de Familieschool in Utrecht.

4.1 Gezamenlijke visie en kenmerken van de Utrechtse Familieschool

In een focusgroep bijeenkomst op 23 april 2024 is met betrokkenen verkend hoe de visie en invulling van de Utrechtse Familieschool beschreven en gezien kan worden. Bij deze werkbijeenkomst waren verschillende stemmen vertegenwoordigd, te weten:

- Ouderconsulent OBO
- Brugfunctionaris OBO
- Directeuren basisscholen
- Ouderambassadeur Familieschool
- Projectleider Familieschool
- Beleidsmedewerker Onderwijs gemeente Utrecht
- Strategisch beleidsadviseur gemeente Utrecht
- Projectmanager Familieschool gemeente Utrecht

De deelnemers hebben naar aanleiding van het verhaal van de onderzoekers over de ervaringen met de Familieschool door de drie scholen op geeltjes geschreven wat voor hen vanuit eigen ervaring samenhangt met het concept Familieschool. Zij hebben deze geeltjes met elkaar

geanalyseerd en gerubriceerd. De figuur hieronder geeft de verschillende thema's die daar uit zijn gekomen weer.

Figuur 1: weergave van waardevolle, kenmerkende en noodzakelijke kenmerken van de Utrechtse Familiescholen

Op basis van de ervaringen van de participanten en hun gezamenlijke analyses is een beeld verkregen van:

- de *onderliggende bedoeling* van de Utrechtse Familieschool – the why;
- *kenmerken en invulling* van de Utrechtse Familieschool - the what;
- *werkzame ingrediënten* waarmee de scholen ieder op eigen wijze tot inkleuring van de Familieschool zijn gekomen – the how.

In het Golden Circle Model van Sinek (2009) staat de bedoeling, veelal waardegeladen, centraal. Waartoe willen de scholen verder met de Familieschool en hoe is deze van waarde gebleken? Wat houdt een Utrechtse Familieschool volgens de scholen in en wat en hoe is daarbij van belang?

Om de Familiescholen duurzaam in te bedden in de pedagogische basis van de buurt en wijk is een goede pedagogische basis van belang. De Utrechtse Familieschool zet daarop in door met alle betrokkenen zorg te dragen voor het versterken van die basis, door vanuit een gezamenlijke zorg en verantwoordelijkheid rond de kinderen te gaan staan. In de Utrechts Familieschool worden ontmoeting en samenkomen gefaciliteerd, opdat leefwerelden van kinderen en gezinnen tastbaar met elkaar verbonden worden. Ouders en professionals werken er samen, naast elkaar vanuit gelijkwaardigheid. Zij helpen elkaar, leren zichzelf en elkaar beter kennen en ontwikkelen zich als persoon/professional. De deur staat voor ouders en gezinnen letterlijk open, ouders worden op of rond het schoolplein begroet en welkom geheten. Kenmerkend is verder een positieve insteek en uitgaan van de kracht van mensen, vragen laagdrempelig oppakken – dit alles draagt bij aan verbinding en een gevoel van gezamenlijkheid. Juist concrete acties en activiteiten verminderen eenzaamheid in de opvoeding en bevorderen inbedding van gezinnen in de wijk. De Utrechtse Familieschool als verlengde huiskamer, een veilig plek in de wijk waar laagdrempelig bijgedragen wordt aan versterking van de pedagogische basis.

4.2 De Utrechtse Familieschool in een notendop

De Utrechtse Familieschool is een werkplaats voor de ontwikkeling van kinderen, een school met ontmoetingsruimte – letterlijk en figuurlijk - waar ouders, schoolmedewerkers, vrijwilligers en verschillende partners in de wijk samenwerken ten behoeve van de ontwikkeling van de kinderen.

Verbondenheid, gelijkwaardigheid, medemenselijkheid en gezamenlijkheid zijn belangrijke waarden – kernwaarden - binnen de Utrechtse Familieschool en dragen bij aan (vroeg)tijdige oplossingen van opvoedvragen oplossingen die vaak verrassende en bredere doorwerking hebben dan gedacht. Het draagt ook bij aan het verder aanmoedigen van 'wat er al is, 'kwaliteiten en draagkracht van ouders wordt gearticuleerd. De Utrechtse Familieschool heeft in de afgelopen jaren eigen kleur visie ontwikkeld: in de Utrechtse Familieschool staat de pedagogische basis voorop, waarbij het bedoeling is om kleine gemeenschappen in en rondom scholen te bewerkstelligen.

4.3 Werkzame ingrediënten

De scholen zijn verschillende initiatieven gestart om vorm te geven aan de Utrechtse Familieschool waarbij voor én met elkaar samenwerken centraal staat en de school daarbij als verzamel- en ontmoetingsplaats fungeert. De scholen hebben een vast contactpersoon ingezet om de pilot vorm te geven en te coördineren. De rol en betekenis van de ouderambassadeur blijkt op alle scholen een belangrijke schakel te vormen met ouders en gezinnen. Zij kennen veel ouders (al) en maken actief kennis met ouders, stappen op hen af en nodigen hen uit om mee te doen. Daarnaast zijn belangrijk:

- samen bouwen met alle partners: ouders, kinderen, onderwijspersoneel, welzijnswerkers/samenwerkingspartners, ouderambassadeurs en projectleiders ;
- vaste gezichten;
- laagdrempelige ondersteuning bieden;
- ontmoetingsruimte in/rond de school;
- positieve insteek: luisteren met een 'open hart' (theorie U) ;
- ruimte voor initiatieven van iedereen;
- elkaar opzoeken, ontmoeten – georganiseerd en spontaan vanuit betrokkenheid;
- kernwaarden van de Utrechtse Familieschool omarmen en daaraan willen bijdragen: verbondenheid, gelijkwaardigheid en medemenselijkheid.

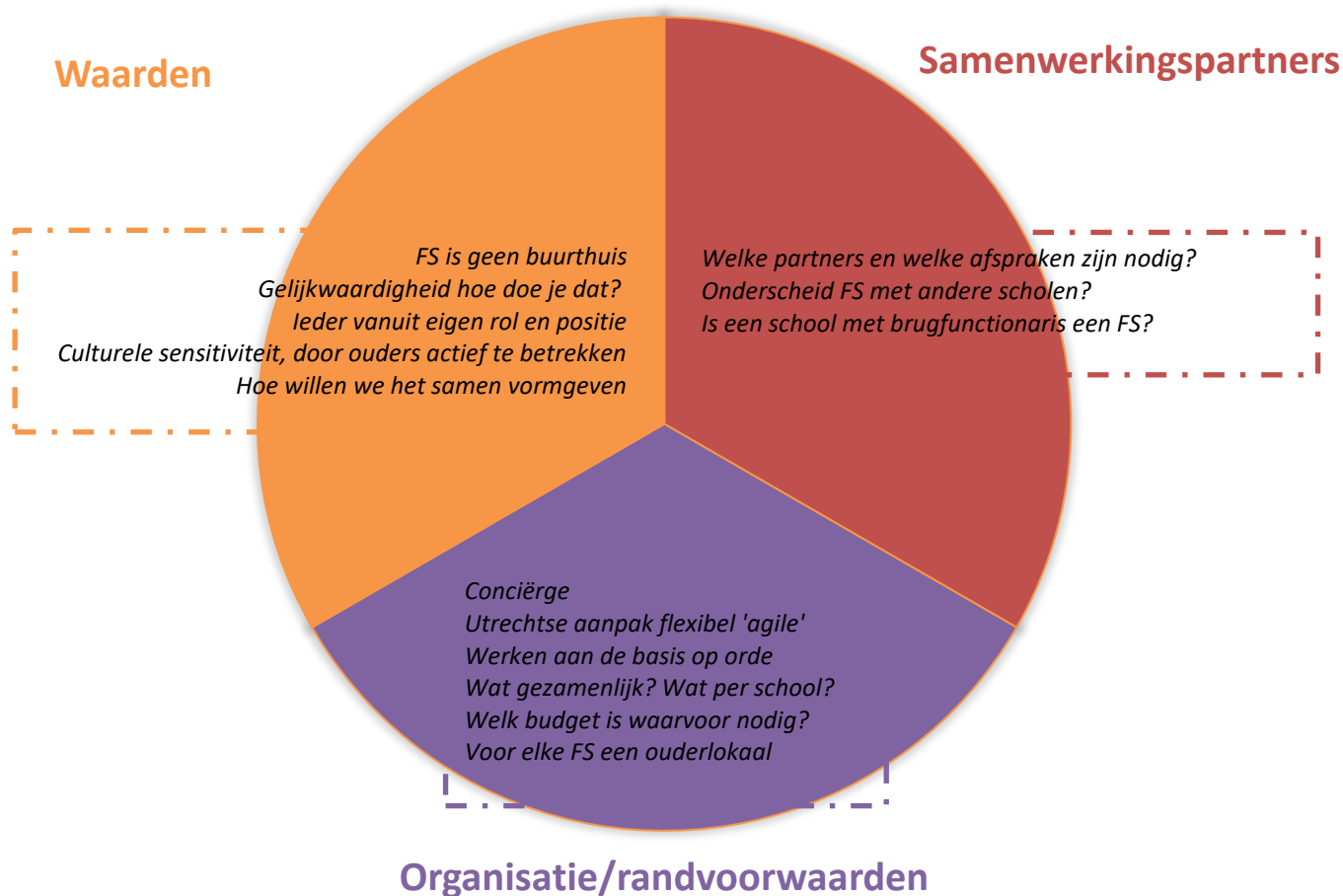
In samenspraak met de ouderambassadeurs op de scholen verschillende activiteiten opgezet:

- Koffieochtenden, georganiseerd door, voor en met ouders. Per school verschilde de invulling hiervan; soms werden deze ochtenden aan de hand van een thema ingevuld, op andere momenten stond de spontane en laagdrempelige ontmoeting centraal.
- Ouderservicepunt; in samenwerking met lokale partners, zoals buurtteam, taalloket, werkwinkel, Al Amal.
- Ouderbijeenkomsten.
- Cursussen en voorlichtingsbijeenkomsten.
- Activiteiten voor leerlingen met hulp van ouders onder schooltijd.

De Utrechtse Familieschool vervult een belangrijke verbindende rol tussen verschillende betrokkenen rond een leerling en diens gezin. Ouders voelen zich welkom en kunnen op een laagdrempelige manier met elkaar in contact komen. Daar waar nodig kunnen zij in contact komen met organisaties die hen en hun gezin verder kunnen helpen en ondersteunen. De Utrechtse Familieschool werkt verbindend en heeft een andere insteek dan een buurthuis. Er zijn contacten met welzijnsorganisaties en mogelijkheden om in contact te komen met kernpartners van de Kernpartner Aanpak Utrecht.

4.4 Randvoorwaarden en ontwikkelpunten

Naast kenmerken en werkzame ingrediënten van de Utrechtse Familieschool zoals beschreven in voorgaande paragrafen, zien betrokkenen ook een aantal randvoorwaarden en aandachtspunten ten behoeve van doorontwikkeling en verduurzaming van de Familiescholen in Utrecht. De aandachtspunten zijn in figuur 2 hieronder weergegeven.

Figuur 2: weergave van noodzakelijke ontwikkelpunten voor verduurzaming van de Utrechtse Familiescholen

Wil een Familieschool kans van slagen hebben, dan is een gedeelde intrinsieke motivatie waarbij de centrale bedoeling helder is voor betrokkenen van belang: bijdragen aan kansenontwikkeling van leerlingen. Hierbij is tijd en ruimte om ervaringen uit te wisselen en te delen randvoorwaardelijk. Om elkaar te kunnen ontmoeten en activiteiten te organiseren, is de beschikking hebben over fysieke ruimte noodzakelijk. En ook:

- helderheid over beschikbare budgetten;
- continuïteit in personeel om een samenwerkingsrelatie met ouders en andere betrokkenen op te bouwen; het gaat hierbij om zowel medewerkers binnen de school als partners buiten de school waarmee samengewerkt wordt (goede inbedding met partners);
- heldere beleidskeuzes van de gemeente over inbedding van de Utrechtse Familieschool.

De Familiescholen in Utrecht hebben ervaren hoe 'het zijn van een gemeenschap als pedagogische basis' bijdraagt aan het welzijn en welbevinden van hun leerlingen en ouders/gezinnen. Zij willen

dan ook graag verder met de Familieschool en hebben al initiatieven genomen om (elementen van) de Familieschool ook op andere locaties zoals Spoorzicht te realiseren. Ten behoeve van **verdere ontwikkeling en verduurzaming** vinden zij het van belang dat het concept Familieschool zowel flexibel als lokaal vorm moet kunnen krijgen. Daarnaast het bewaken van grenzen: een Familieschool is geen buurthuis, helderheid in relatie tot de door de overheid geïnitieerde brugfunctionaris, helderheid over herkenbaarheid ten opzichte van andere scholen in Utrecht. Ten behoeve van verduurzaming is er behoefte aan mogelijkheden en faciliteiten als een 'ouderlokaal' en een conciërge enerzijds, en doorontwikkeling van samen-leven, culturele sensitiviteit en gelijkwaardigheid anderzijds.

Bovenal geven alle scholen aan dat het zijn van Familieschool daadwerkelijk bijdraagt aan:

- Ruimte en mogelijkheden om leefwerelden van leerlingen met elkaar te verbinden;
- Samenwerking tussen ouders en school vorm te geven;
- Het meer, laagdrempelig kunnen ondersteunen bij vragen rondom opvoeden, ook door ouders onderling;
- Het binnen de school sneller horen van vragen van ouders en overbruggen van onzekerheden;
- Het, indien nodig, sneller in gang zetten van een doorverwijzing naar betrokken ketenpartners.

5 Verduurzamen van de Familieschool in Utrecht

De ervaringen en bevindingen pleiten voor een doorontwikkeling van de Utrechtse Familieschool. De Familieschool is van toegevoegde waarde voor leerlingen, gezinnen en scholen in Utrecht. Ten behoeve van deze doorontwikkeling zijn er verschillende overwegingen en aanbevelingen die meegenomen kunnen worden.

Ten eerste geven alle betrokkenen aan dat het goed afspreken en afstemmen van randvoorwaarden essentieel is om de Familieschool op te starten en door te zetten. Het moet vanaf de start duidelijk zijn wie 'waarvan is', wie waarover verantwoordelijkheid draagt en daarover dient transparantie te bestaan. Met andere woorden, wie is waar verantwoordelijk en aanspreekbaar voor?

Ten tweede is het van belang dat er waarde gehecht wordt aan de diversiteit en eigenheid van de scholen. In het evaluatief onderzoek is naar voren gekomen dat iedere school vanuit eigen cultuur de Familieschool is gaan vormgeven. Daardoor hebben de scholen maatwerk kunnen leveren en geanticipeerd op mogelijkheden en capaciteiten van betrokkenen binnen en buiten de eigen school (The What en The How). Dit vraagt om de Familieschool niet te zien als een praktische methode waarbij 'one size fits all' geldt, maar te werken vanuit een gedeelde visie en bedoeling (The Why). Om die gedeelde visie levend te houden is het van belang dat de scholen in dialoog met elkaar blijven, ervaringen uitwisselen, elkaars kwaliteiten kunnen benutten en dus steeds met elkaar blijven leren.

Ten derde is het aanstellen van een ouderambassadeur een must. Een ouderambassadeur is een ouder op de basisschool die fungeert als een schakel tussen onderwijs en ouders. Deze rol is erop gericht om bij te dragen aan een bredere pedagogische basis binnen de school. De ouderambassadeur werkt aan het versterken van de betrokkenheid van ouders bij het onderwijs en bevordert de samenwerking en communicatie tussen ouders en schoolpersoneel. De ouder ambassadeur kan op een meer informele en laagdrempelige wijze achterhalen wat wensen en behoeften van ouders zijn doordat ze zelf ook op het schoolplein staan. Tijdens de pilot bleek dit in de praktijk ook zo te werken. Door ouders en school dicht bij elkaar te brengen, ontstaat er een betere en snellere afstemming, wat bijdraagt aan een positief leerklimaat voor de leerlingen. De ouderambassadeur ontvangt voor deze rol een vergoeding en kan, indien nodig, aanvullende scholing volgen om de benodigde vaardigheden verder te ontwikkelen. Ten vierde is het belangrijk dat betrokkenen binnen en buiten de school elkaar regelmatig ontmoeten. Het organiseren van (laagdrempelige) ontmoetingen tussen leerlingen, onderwijspersoneel, ouders, directeuren en kernpartners draagt daaraan bij. Het helpt als deze ontmoetingen steeds op een soortgelijke wijze worden vormgegeven waarbij ook een duidelijk planning in een jaarkalender wordt aangehouden. Binnen deze ontmoetingen kan recht gedaan worden aan ieders eigen rol met eigen (ervarings) kennis en kunde door samen met betrokkenen actief de invulling en organisatie van deze bijeenkomsten vorm te geven.

Gedurende de ontwikkeling van de familiescholen heeft het ministerie van OCW een nieuwe ontwikkeling in gang gezet waarbij scholen een brugfunctionaris kunnen inzetten. Ook in Utrecht zijn scholen die nu met een brugfunctionaris (gaan) werken. Een brugfunctionaris biedt op een laagdrempelige wijze preventieve ondersteuning aan ouders en legt de verbinding tussen thuis,

school en andere samenwerkingspartners (gelijke-kansen.nl). Vanuit de waarde van de Familieschool is het zeer te overwegen de brugfunctionaris te laten participeren binnen de Utrechtse Familieschool.

Literatuur

- Abma, T.A. (2006). Werken met narratieven: Verhalen en dialoog als methoden voor praktijkverbeteringen. *Tijdschrift voor Management en Organisatie*, (3-4), p. 71-84.
- Biesta, G.J.J. (2011). De school als toegang tot de wereld: Een pedagogische kijk op goed onderwijs. In R. Klarus & W. Wardekker (eds), *Wat is goed onderwijs? Bijdragen uit de pedagogiek* (pp. 15-35). Den Haag: Boom Lemma Uitgever
- De Winter, M. (2024). *Medemenselijk Opvoeden. Samenlevingspedagogiek voor een hoopvolle en daadkrachtige generatie*. SWP.
- Hilhorst, P., & Zonneveld, M. (2013). *De gewoonste zaak van de wereld: Radicaal kiezen voor de pedagogische civil society*. Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.
- Hoex, J., Vlaardingebroek, S., Balledux, M., Speetjens, P., & Vink, C. (2022). *Opgroeien doe je samen. Bouwen aan een stevige pedagogische basis*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Mak, J., Schoorl, R., Custers, A. (2024). *Aan de slag met een armoede aanpak op Amsterdamse familiescholen, resultaten en geleerde lessen van een actieonderzoek*. Hogeschool van Amsterdam, Lectoraat Armoede interventies.
- Kesselring, M., & Wijsbroek, S. (2022). Pedagogische civil society. In L. Veldboer, R. Engbersen, E. Hooghiemstra, J. Jansen, L. Koeter, L. Repetur, J. Rözer, & A. Sprinkhuizen (Reds.), *Lexicon nabij sociaal werk (versie 2.0)*. Movisie en de Werkplaatsen Sociaal Domein.
- Orazani, S. N., Reynolds, K. J., & Osborne, H. (2023). What works and why in interventions to strengthen social cohesion: A systematic review. *Journal of Applied Social Psychology*, 53(10), 938-995.
- Schotpoort, M. (2023). *Educatief Partnerschap. Wat, waarom en hoe? Een verkenning van de literatuur omtrent educatief partnerschap passend bij de programmalijn 'Perspectieven op kansrijke ontwikkeling voor alle kinderen en jeugd'*. Hogeschool KPZ.
- Sinek, S. (2009). *Start with WHY – How Great Leaders Inspire Everyone to Take Action*. USA: Portfolio.
- Vaessen. A., de Wit, M. Mak, J. Kruithof, M., Schoorl, R. & Ruben Fukkink. *Evaluatie van de Amsterdamse Familie School*. Universiteit van Amsterdam.
- Vanobbergen, B. (2021). *Het kind, (g)een handleiding*. Borgerhoff & Lamberigts
- Van Crombrugge, H. (2020). It takes a village to raise a child. In K. Emmery, J. van Puyenbroeck, & G. Loosveldt (Reds.), *In verband met gezinnen: Het gezinsperspectief in beleid en praktijk* (pp. 25-37).
- Van Lieshout, F., Jacobs, G. & Cardiff, S. (2021). *Actie onderzoek, principes en onderzoeksmethode voor participatief veranderen*. Koninklijke van Gorcum.
- Gelijke kansen, brugfunctionaris. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Geraadpleegd op 11-07-2024 [Brugfunctionaris | Gelijke kansen \(gelijke-kansen.nl\)](#)
- Samen voor Overvecht (2019). Gemeente Utrecht opgehaald 20-12-2023 [Samen voor Overvecht \(utrecht.nl\)](#)

Bijlage: Achtergrond Amsterdamse Familieschool

In 2019 is in Amsterdam, op initiatief van de gemeente, de pilot Amsterdamse Familie school gestart, vanaf de nu de AFS genoemd. Deze pilot is ontstaan vanuit de wens te werken aan kansengelijkheid in de gemeente en daarmee aandacht te besteden aan het (eerder) signaleren en tegengaan van armoede van de leerlingen in het basisonderwijs. AFS is gestart met 10 deelnemende basisscholen waarbij het verbinden van de drie contexten waarbinnen de leerlingen zich bevinden centraal staat. Die drie contexten zijn thuis, school en buurt. Het belangrijkste uitgangspunt daarbij is het idee dat alle kinderen zich moeten kunnen ontplooiën en dezelfde kansen moeten krijgen (Mak, Schoorl & Custers, 2024). In de pilot AFS is gewerkt aan het organiseren van een rijk en breed aanbod van activiteiten voor kinderen tijdens en na schooltijd; zo kunnen zij bijvoorbeeld kennismaken met sport, techniek en/of natuur- en milieu, cultuur en burgerschap, en een extra aanbod in cognitieve vakken. Hierbij werken de AFS-scholen duurzaam en intensief samen met verenigingen en organisaties in de wijk. Daarnaast is ingezet op het betrekken van ouders waarbij zij gelijkwaardige partners van de school zijn. Zij denken en doen mee in de ontwikkeling van de Familie School en worden betrokken bij het onderwijs van hun kind(eren). Ook zijn scholen met de maatschappelijke partners in de wijk aan de slag gegaan met het bevorderen van een stimulerende en veilige omgeving, waarbij deze - daar waar nodig - ondersteuning konden bieden op het terrein van onder andere zorg, opvoeding en armoedebestrijding (Vaessen et al., 2023).

Van 2019 tot 2023 hebben de Universiteit van Amsterdam, de Hogeschool van Amsterdam en het Kohnstamm Instituut onderzoek gedaan naar welke veranderingen zichtbaar zijn bij de scholen waar gewerkt is met de aanpak AFS (Vaessen et al., 2023). Uit dit onderzoek blijkt dat het welbevinden van kinderen is vergroot, dat ouders een sterkere relatie met school ervaren en dat zij eerder hulpvragen durven te delen waardoor eerder hulp geboden kan worden. De betrokken scholen geven aan beter op de hoogte te zijn van de thuissituatie van leerlingen.

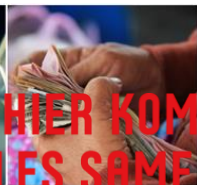
 KSI_HU

 SOCIALEINNOVATIE@HU.NL

 BIT.LY/AANMELDENKSI

**HOGESCHOOL
UTRECHT**

**HIER KOMT
ALLES SAMEN**